

توسعه نوین اقتصادی و اجتماعی: دانش بنیان

دکتر محمدرضا حمیدی زاده

استاد دانشگاه شهید بهشتی

سرشناسه : حمیدی زاده، محمدرضا، ۱۳۳۵ -
 عنوان و نام پدید آور : توسعه نوین اقتصادی و اجتماعی: دانش بنیان / محمدرضا حمیدی زاده.
 مشخصات نشر : تهران : ترمه، ۱۳۹۵.
 مشخصات ظاهری : ۳۱۲ ص: مصور.
 شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۹۷۸-۴۴۱-۰۰-۰
 وضعیت فهرست نویسی : فیا
 یادداشت : کتابنامه: ص. [۲۹۵] - ۳۰۰
 یادداشت : نمایه.
 موضوع : توسعه پایدار
 موضوع : توسعه اجتماعی
 موضوع : رشد اقتصادی
 رده بندی کلاسیک : ۱۳۹۵ ح ۸۶ ت ۷۹ HC
 رده بندی دیو : ۳۳۸/۹
 شماره کتابشناسی ملی : ۴۱۷۱۹۵۰۰

♦ نام کتاب: توسعه نوین اقتصادی و اجتماعی: دانش بنیان
 ♦ مؤلف: محمدرضا حمیدی زاده
 ♦ صفحه آرای: انتشارات ترمه
 ♦ طراح جلد: روجا غمگسار
 ♦ نوبت چاپ: چاپ اول ۱۳۹۵
 ♦ ناشر: انتشارات ترمه
 ♦ تیراژ: ۵۵۰ نسخه
 ♦ چاپ و صحافی: رسام- چاوش
 ♦ قیمت: ۱۵۰,۰۰۰ ریال
 ♦ شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۷۸-۴۴

آدرس ناشر: تهران- خ انقلاب- خ ۱۲ فروردین- پلاک ۲۸۶، طبقه دوم، واحد ۸

تلفن: ۶۶۹۶۱۸۰۴-۶۶۹۶۱۷۶۹

دفتر فروش انتشارات ترمه و مرکز فروش شهرستان ها:

تهران- خ انقلاب- خ ۱۲ فروردین- پلاک ۲۸۶، طبقه اول، واحد ۴

تلفن: ۶۶۴۸۱۵۱۴-۶۶۹۵۷۰۲۱

فکس: ۶۶۹۵۷۱۲۰

برای اطلاع از نحوه خرید اینترنتی انتشارات ترمه به وبسایت ما به آدرس زیر مراجعه فرماید.

www.termehbook.ir Info @ termehbook.ir

تمامی حقوق این اثر محفوظ است. تکثیر یا تولید مجدد آن کل یا جزء، به هر صورت
 (چاپ، کپی، صوت، تصویر و انتشار الکترونیکی) بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است

پیشگفتار

اکثر مردم این سرزمین انتظار دارند ثمره تلاش‌های کشورشان، پیشرفت فوق‌العاده، سالم، با کیفیت عالی، در فضای مطبوع و امکانات بی‌نظیر باشد؛ این حق طبیعی این مردم است، البته آن را می‌توان به منایه ساختمانی در نظر گرفت که با بهای بسیار بالا خریداری کرده اما زمانی که در آن ساکن می‌شوند کیفیت مورد انتظار خود را در آن نمی‌بینند؛ نواقص ساختمان یکی بعد از بعد از دیگری نمایان می‌شود، خریداران این ساختمان‌ها مدت ناراحت شده و به سازنده آن ناسزا می‌گویند و از او با تمام عصبانیت می‌خواهند تا نواقص را با جدیت برطرف کند. آیا نمی‌توان از این مسئله مبتلایه بسیار رایج جامعه، درس‌آموزی کرد؟ پیشرفت انسان، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی و حتی روابط انسانی مردمان خود را مانند آن ساختمان دیده نمی‌دارد با تدبیر، تخصص، مصالح و نقشه عالی، بدون عیب، با دلسوزی و حسن توجه، و رعایت مصالح راهبردی ساخته و تحویل داده شود. چگونه است که اگر روابط انسانی جامعه در سطح ممتاز، با حسن اعتماد، احترام و دلسوزی همراه با معرفت، عقلانیت و مدیریت نباشد، ساختمان پیشرفت همه‌جانبه کشور، متعالی، بادوام، در در بعضی از جنبه‌های درایت، بصیرت و تخصص مردم و روابط میان آنها، ناتوانی، نقص و ضلالت دیده می‌شود نمی‌توان انتظار داشت تولیدات و دستاوردهای تمامی بخش‌های نیازمند پیشرفت کشور، با کمبود، بی‌ایراد و ممتاز باشد. مسیر توسعه فرگیر و یکپارچه کشور از دلان راهبری، تردد و تلاش انسان‌های متعالی، دلسوز و عقلانی می‌گذرد. اگر کشور را به یک خانواده بزرگ تشبیه کرد که پدر خانواده شبانه‌روز تلاش می‌کند تا بهترین‌ها را برای اعضای خانواده خود فراهم کند؛ پس چرا تولیدکنندگان صنعتی، بازرگانان داخلی و خارجی، این چنین سختی‌ها، دلسوزی‌ها و فداکاری‌های پدرانه خود را برای خانواده بزرگ کشور مبذول نمی‌دارند؟! جز این است که می‌توان اظهار داشت آنان هنوز به این بلوغ فکری و عقلانیت نرسیده‌اند تا دقیقاً همانند آن پدر دلسوز و فداکار با تمام اراده و تدبیر در پی سعادت خانواده خود باشند یا اینکه آنها را باید نادان به مصالح خانواده خود معرفی کرد؟!

بله خوانندگان ارجمند، هدف این کتاب و نشر آن، برای دستیابی به توسعه انسانی و اجتماعی مطلوب به گونه‌ای است تا بر ساخت زیربنای پیشرفت اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی جامعه

و تعالی انسانی ایفای نقش کنند و سهیم باشند؛ بنابراین، ارتقای توانمندی‌ها و مهارت‌ها منابع انسانی زیربنای تمامی انتظارات از پیشرفت‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی در سطح ملی، حتی سازمانی و خانوادگی است.

اگر توسعه ارزش‌ها، هدف راهبردی و بلندمدت نباشد، لزومی به تربیت نیروی انسانی متخصص و تحصیل کرده نیست. راهبردهای توسعه ارزش‌ها، توجیه‌کننده رویکرد توجه به ابعاد، سطوح و سازوکارهای پرورش نیروهای انسانی است. انطباق و همسویی راهبردهای توسعه ارزش‌ها از انواع راهبردهای در سطوح ملی، بخشی و حتی سازمانی توسعه اقتصادی نشأت می‌گیرد؛ لذا ضروری است به همه ابعاد و سازوکارهای ارتباط مثبت میان سرمایه‌های فکری و عملکرد توسعه ارزش‌های منابع انسانی برای خانوارها، سازمان‌ها، جامعه و کشور توجه وافر یا درایت و تعالی تفکر و تدبیر داشت و بر این نکته واقف بود که زیربنای دستیابی به توسعه ارزش‌های پایدار، دستیابی به مزیت‌های دانشی تولید بر پایه شایستگی، قابلیت‌ها، توانمندی‌ها و مهارت‌های فکری و یدی است که لازم است به طور مستمر مهارت‌های آنها به‌صورت برنامه‌ها و اجرای آنها بدون عیب و ایراد باشند.

محمدرضا حمیدی‌زاده

دانشگاه شهید بهشتی

۳	پیشگفتار
---	----------

بخش اول: توسعه اقتصادی

فصل اول. توسعه اقتصادی: مفاهیم و شاخص‌ها

۳	مقدمه
۴	تعریف پیشرفت و توسعه اقتصادی
۶	نظریه پیشرفت اقتصادی و امکانات تولید
۸	اندازه‌گیری توسعه
۱۴	توزیع درآمد و رفاه ملی
۲۰	مقایسه پیشرفت اقتصادی کشورها
۲۴	مطالعات موردی
۲۷	سؤال برای بحث

فصل دوم. نظریه‌های عمومی توسعه و توسعه نیافتگی

۲۹	مقدمه
۲۹	حلقه توسعه نیافتگی
۳۱	نظریه توسعه نیافتگی
۳۳	نظریه اقتصاد دوگانه
۳۸	نظریه‌های پیشرفت
۴۳	سرمایه‌گذاری‌های زیربنایی
۴۵	پیشرفت اقتصادی
۴۹	مراحل پیشرفت
۵۲	مدل انیشتی منابع مالی و سرمایه برای سرمایه‌گذاری
۵۸	سؤال برای بحث

فصل سوم. اقتصاد دانش پایه و توسعه پایدار

۵۹	مقدمه
----	-------

۵۹	دانش و مدیریت دانش
۶۰	دانش برای توسعه
۶۱	جارجوب اقتصاد دانش و دانایی محور
۶۴	هدف‌ها
۶۴	توسعه پایدار
۶۵	چشم‌اندازهای توسعه پایدار
۶۹	اهداف توسعه پایدار
۶۹	سیاست‌ها توسعه پایدار
۷۲	راهکارهای اجرایی
۷۵	سؤال برای بحث

بخش دوم: توسعه تفکر، آگاهی و فهم

فصل چهارم. توسعه تفکر و مهارت‌های اندیشیدن

۷۹	مقدمه
۷۹	چیستی تفکر
۸۱	تفکر و مغز
۸۵	نظریه و معماری تفکر
۹۰	شیوه‌های نوآموزداری تفکر
۹۱	ارتقای تفکر
۹۴	یادگیری و تفکر
۹۵	تعد و مهارت
۹۶	تفکر هوشمندانه
۹۷	سازوکار توسعه و منابع تفکر
۹۸	تقویت تفکر
۱۰۰	راهبردها و چالش‌ها
۱۰۵	رهیافت
۱۰۷	سؤال برای بحث

فصل پنجم. توسعه آگاهی، فهم و درک

۱۰۹	مقدمه
۱۰۹	آگاهی: مفهوم و سازوکار
۱۱۰	مسائل کسب آگاهی
۱۱۳	زمان و آگاهی
۱۱۴	عناصر زمان شناسی
۱۱۶	نظریه فهم و درک
۱۱۷	هوش
۱۱۸	اندازه‌گیری هوش
۱۲۰	رشد شخصیت و رشد هوش
۱۲۲	رویکرد پردازش اطلاعات
۱۲۳	بدگیری سلسله مراتبی
۱۲۵	تخریب هوش‌های چندگانه
۱۲۵	انواع هوش
۱۲۷	سؤال برای بحث

فصل ششم. اندیشیدن دانشی

۱۲۹	مقدمه
۱۲۹	اندیشه‌گرایی دانشی
۱۳۲	احول سیستمی
۱۳۵	هویت‌های دانشی
۱۳۶	انواع نقشه‌های دانشی
۱۳۸	فراهم‌آوری دانش و نقشه‌های دانشی
۱۳۸	جرخه حیات
۱۳۹	خرد و اندیشیدن
۱۴۲	بحیرت و اندیشیدن
۱۴۸	ساختار و کارکردی دانشی
۱۵۱	مهندسی و معماری
۱۵۴	سؤال برای بحث

بخش سوم: توسعه، زمان و آینده‌شناسی

فصل هفتم: زمان و توسعه

مقدمه	۱۵۹
توسعه: امتداد زمان	۱۵۹
مفاهیم و تعاریف زمان	۱۶۰
ماهیت دایره‌ای و خطی بودن زمان	۱۶۱
مسائل اساسی مفهوم زمان	۱۶۳
وجود و زمان	۱۶۳
زمان مطلق و زمان نسبی	۱۶۴
نظریه زمان	۱۶۷
سؤال برای بحث	۱۷۳

فصل هشتم: آینده‌شناسی توسعه

مقدمه	۱۷۵
ادراک آینده	۱۷۵
تفکر درباره آینده	۱۷۷
زمان و آینده	۱۷۹
نظریه آینده	۱۸۰
اصول و فنون آینده پژوهی	۱۸۱
رویکردها و پیش‌فرض‌های آینده پژوهی	۱۸۴
آموزه‌های کلیدی آینده پژوهی	۱۸۶
خصوصه ذهن‌های آینده‌گرا	۱۸۶
محولات و مدل‌فرا	۱۸۷
نااطمنانی	۱۹۰
متابع نااطمنانی	۱۹۱
حالت‌های فقدان قطعیت	۱۹۱
بدیده‌های ناقطعی	۱۹۳
آینده‌شناختی و سیاست‌گذاری توسعه	۱۹۵
سؤال برای بحث	۱۹۶

بخش چهارم. محیط، فردورزی و فرهنگ

فصل نهم: محیط‌شناسی توسعه و یادگیری محیطی

۱۹۹	مقدمه
۲۰۰	محیط
۲۰۴	محیط با برنامه و بدون برنامه
۲۰۶	محیط با ساختار و بدون ساختار
۲۰۷	محیط ادراکی و عقلی
۲۰۸	محیط مستقل و وابسته
۲۰۸	محیط پایا و ناپایا
۲۰۹	محیط و نااطمینانی
۲۱۲	سبون تقاضا: چالش‌های تصمیم‌گیری
۲۱۳	سبون عرضه: چالش‌های قابلیت‌ها
۲۱۶	محیط و مسندستختی
۲۱۸	سازدهی محیطی
۲۲۱	مسائل راهبردی
۲۲۲	رویکرد تصویر - تلفیق تعامل محیطی
۲۲۵	تحول مسائل راهبردی
۲۲۶	یادگیری از محیط
۲۲۹	سوال برای بحث

فصل دهم: خردورزی، نوآوری و یادگیری

۲۳۱	مقدمه
۲۳۳	نظریه خرد
۲۳۴	راهبردهای توسعه خردورزی
۲۳۳	مدیریت نوآوری و مهارت‌آفرینی
۲۴۴	نوآوری‌های تولید، تسهیم، نشر و انتقال خرد
۲۴۵	بسیارهی یادگیری اجتماعی

۲۴۷ قوانین یادگیری

۲۵۱ رهیافت‌ها

۲۵۲ سؤال برای بحث

فصل یازدهم. بنیان‌ها

۲۵۳ مقدمه

۲۵۳ خرد، بصیرت و دانش

۲۵۸ بنیان‌های ارتقاء

۲۵۹ مولد ی دانایی

۲۶۲ دانش نهان و خرد

۲۶۴ هوش

۲۶۴ معیارهای سنجش خرد

۲۶۶ سؤال برای بحث

فصل دوازدهم. فرهنگ و توسعه انسانی

۲۶۷ مقدمه

۲۶۷ فرهنگ

۲۶۸ توسعه انسانی

۲۶۹ توسعه توانمندی‌ها

۲۷۱ توسعه مهارت‌ها

۲۷۲ توسعه ارزش‌ها و عقل

۲۷۸ چالش‌ها

۲۸۰ سؤال برای بحث

۲۸۱ نمایه

۲۹۵ منابع